

HEEM-
NIEUWS

Heemkundekring Bergeijk

de Keersopper

nr 28

In dit nummer:

- Over een Bergeijkse teut, vermoord in Duitsland *Ad Tilborghs* p 2
De gezondheid van de zuigeling – 3 *Piet Barentsen* p 5
Over de Historie van het klooster op Bergeijk-'t Hof –deel 6
Wim van Dooremolen p 7
Schatgraven onder de Meester Pankenstraat *Piet Aarts* p17

De Teutenkamer van de
Heemkundekring Bergeijk
in het
Bezoekerscentrum
Teutenhuis
Domineestraat 8a
te Bergeijk.

(Op de foto van de laatste
pagina: het Teutenhuis
uiterst rechtsonder.)

Ook op de bovenverdie-
ping van het Teutenhuis:
Het **Museum**
'De Sigarenmaker'.
Op deze foto
oprichter en
sigarenmaker
Daan Baeten.

Heemkundekring Bergeijk

Secretariaat:

Hoek 25A, 5571 GJ Bergeijk

Tel. 0497-57 17 19

E-mail: info@heemkundekringbergeijk.nl

www.heemkundekringbergeijk.nl

Rabobank Bergeijk rek.nr. 10.13.73.627

DE KEERSOPPER

NR 28

maart 2013

Hallo heemkundevrienden. Weer eens een Keersopper in de brievenbus. De vorige Keersopper openden we met complimenten aan de makers van het tweede fotoboek "Vruuger". Die mannen hadden toegezegd dat het drie delen zouden worden. En dat gaat dan ook gebeuren. Mocht u nog materiaal daarvoor hebben... het volgende gedicht roept daartoe op.

Hedde op zolder 'n skoendoos,
Dan zit ik midden in de roos.
Ben op zuuk nur ouw foto's van toen,
Wilde dur soms wa vur doen.
Van grutjes hous of grutvaders perd,
Die zen vur de heemkunde hil wa werd.
'n Hoogkaar mee 'n Belze knol,
Dan schiet ik nog wel us vol.
Nostalgie, vruger, witte nog,
In 't café van George van Och.
Barakken, biljarten en bumke katten,
En wa pinten vatten.
Ouw geel foto's van 't gouw of zilveren fist,
Ook al hedde dè zelf gemist.
Bidpreritjes van de leste honderd joar,
Leg ze mar vur me kloar.
Hedde nog 'n ouw kiek,
Van tante Trui of ome Driek.
Van wielerboan of van 't Stoom,
Of van 'n rijke suikeroom.
Van 't klooster, 't ouw mannenhous,
Of van onze lieve heer oan 't krou.

Van de processie mee de mastebumkes,
En 'n boerke op de klumkes.
'n Boerderij of 'n ouw skop,
En keinder in 'n teil mee sop.
'n Mutserdmijt en 'n verreke op de leer,
Of van 'n ander goeie peer.
Ge kekt mer is rond in loai of kast,
D'r zen er zat, ge vend ze vast.
Trees van Botertoon of Toon Stens,
Ze stonden allen vur de lens.
Jan Mant, Jan Siep, Toon Mierd z'n perd,
En Kiske Sengers op de mert.
Sjang Martens, poater Silvester en Kis van Joane,
Piet Skoen de slagter of imker Sjef Koane.
Piet van Dientjes, Kis Kep of Crist Hoas,
Of ik op het perd van Sinterkloas.
Pietje Plek en Bert Krone,
Ik hoop dè m'n zuuktocht zal lone.
Dè ge bedankt zet dè witte,
Loat me nie mee 'n poar foto's zitte.

George van Och

Fotowerkgroep, Tel. 0497-573017

En de foto's hiernaast ?
Vernieuwing in het Teutenhuis in
de Domineestraat !!!

Wim van Dooremolen.

1

Redactieleden:

Wim van Dooremolen

Ad Tilborghs

Martien Veekens

e-mail doorem@planet.nl

Daniel Vangheluwe

Jaap Bussing

Over een Bergeijkse teut, vermoord in Duitsland

Ad Tilborghs

Het tijdschrift *Ons Volksleven* (1893) bevat een bijdrage van P.N. Panken waarin hij verhaalt over ene Ooms uit Bergeijk, die door een van zijn knechten overhoop werd geschoten, en hem daarna beroofde. En aansluitend het verhaal over zijn enige zoon, die later wegens een andere kwestie ter dood zou worden veroordeeld en ternauwernood aan uitvoering van het vonnis ontkwam.

Hierna volgt eerst de letterlijke tekst van die bijdrage. Daarna zullen we nader kennismaken met de onfortuinlijke familie Ooms. Of beter gezegd met een onfortuinlijke tak van de familie Ooms.

Een Teut uit Bergeik in Duitschland vermoord

“ Ruim eene eeuw geleden, verbleef een zeker Teut, Ooms geheeten, in Duitschland. Toen hij eens met eenen zijner knechten om handelszaken op reis ging en in een groot bosch kwam, dat zij moesten doortrekken, schoot die knecht hem van achteren een kogel door het lichaam. Ooms stortte ter aarde, waarna de knecht hem nog zoo veel slagen toebracht, dat hij hem dood waande. Nu beroofde de moordenaar hem van al het geld dat hij bij zich droeg, en vluchtte met eene aanzienlijke som naar een afgelegen land. Daar trok hij een klooster binnen, waar hij tegen betaling gedurende een jaar woonde. De zeer erg gewonde doch niet overleden Ooms werd kort na den moordaanslag door lieden gevonden, die door het bosch trokken en naar het eerste huis vervoerd, dat zij op den weg ontmoetten. Deze huizing was eene herberg, die de Teuten op hunne reis geregeld bezochten en waar zij goed bekend waren. Zulke pleisterplaatsen noemden zij dan ook “hunne” herbergen. Ooms werd hier zoo goed mogelijk verzorgd; men ontbood twee geneesheeren, die verklaarden dat zijne ingewanden zoo vreeselijk doorschoten en gekwetst waren, dat zijne dood nabij scheen. Hij ontving van eenen geestelijke de volle bediening en leefde nog zes of acht uren na den moordaanslag. Te Bergeik liet hij eene weduwe, éénen zoon en twee dochters na, waarvan nog afstammelingen en veel verre bloedverwanten bestaan. Eene zijner dochters was, naar het

volksverhaal, er met zekeren Peter van Otten gehuwd : de andere dochter zou twee keeren getrouwd geweest zijn.

De moordenaar, later in Duitschland in de handen van het gerecht geraakt, ontging zijne welverdiende straf niet : aan eenen paal gebonden, werd hij levend verbrand. Ook van hem werden bloedverwanten in zijne geboortplaats aangetroffen, doch kieschheidshalve wilden de kinderen of kleinkinderen van den vermoorde aan hunne kinderen, veel minder aan anderen, zijnen naam bekend maken.

Van den eenigen zoon van Ooms wordt mede eene zonderlinge geschiedenis verhaald. Deze, naar Frankrijk vertrokken, werd er, na een verblijf van eenige jaren maire of meier zijner woonstad. Toen de Kozakken en andere vijandelijke soldaten aldaar wreedelijk huis hielden, verborg hij een deel zijner aanzienlijke schatten in een bosch, waarheen hij zich te dien einde, van eenen vriend vergezeld, had begeven. Deze vluchtte bij het naderen van eenen troep soldaten, doch de meier verdedigde zich ridderlijk met zijn wapen, toen zij hem aanvielen. Deerlijk door de Kozakken gewond, werd hij aan den steert van een peerd gebonden en in dien toestand stadwaarts gesleept; want zij meenden in hem eenen spion te zien. Als zoodanig werd hij zelfs ter dood veroordeeld.

Toen de terechtstelling zou gebeuren, stond daarbij, zooals men denken kan, eene groote menigte volks, waaronder ook een paar Teuten uit Lommel, die in dat land handel dreven en den ter dood veroordeelden meier zeer goed kenden. Deze Teuten, van Ooms' onschuld overtuigd, en wellicht ook anderen, verzochten en verkregen uitstel van de uitvoering van het verschrikkelijke vonnis, zoodat de veroordeelde naar de gevangenis werd teruggebracht. Toen na onderzoek de beschuldiging valsch bleek, werd hij vrijgelaten. De wonden die de soldaten hem toegebracht hadden, waren toen, bij het vreugdevol wederkeeren tot zijne vrouw en kinderen, reeds eenigen tijd genezen.

Van deze twee geschiedenissen zijn mij geene bewijzen bekend, waarom ik ze eenigszins romantisch beschouw en legendarisch behandelde."

P. N. Panken.

De vermoorde teut is Bartel Ooms, gedoopt te Bergeijk (1716), zoon van Gijsbert Ooms (1675) en van Cornelia Steven Thomas (1683). Hij trouwde in februari 1748 met Margo Hendrik Driessen (1718), dochter van Hendrik Jan Driessen en van Margriet Everts Cuijken.

Uit dit huwelijk zijn 5 kinderen gedoopt:

- Cornelia (1748)
- Margareta (1750)
- Henricus (1752)
- Petronilla (1754)
- Adriana (1756)
-

Dat Bartel Ooms inderdaad een weduwe, een zoon en twee dochters heeft nagelaten, bewijst een Bergeijkse akte gedateerd 22-11-1759. Hier wordt Jan Hendrik Driessen (oom van moederskant) benoemd als voogd over de drie nagelaten kinderen, met name Margo, Hendrik en Peternel. De twee andere dochters (Cornelia en Adriana) moeten dan dus al zijn overleden.

Op grond van deze gegevens kunnen we vaststellen dat het onheil, dat Bartel is overkomen, heeft plaatsgevonden tussen 1756 en 1759.

Op 12-7-1762 wordt de voogd vervangen door Steven Ooms, een oom van vaderskant. In 1776, nadat ook hun moeder is overleden, verdelen de kinderen de nagelaten erfgoederen, waaronder een huis op het Loo.

Dochter Peternel Ooms is amper 20 jaar wanneer zij in februari 1775 te Bergeijk trouwt met de 36-jarige Peter van Otten. Haar man is afkomstig van Arendonk, waar hij in 1739 werd gedoopt als zoon van Cornelis van Otten en Elisabeth Meijnendonckx.

In 1814 verschijnen te Bergeijk voor notaris Antonie van Galen de erfgenamen van Margo Keunen in verband met de inventaris van haar nagelaten goederen. Zij was de dochter van Evert Keunen (een teut) en Peternel Hendrik Driessen, en overleed een jaar eerder, ongehuwd en 68 jaar oud. Ook Hendrik en zijn zuster Peternel Ooms zijn daarbij aanwezig, want Margo was hun tante.

In 1817 machtigt Hendrik Ooms wonende te Angevillers zijn zwager Peter van Otten om zijn erfdeel van Margo Keunen te liquideren. Hij heeft in elk

geval recht op de helft van 550 gulden die Margo Keunen in 1799 had uitgeleend aan de kerk op het Loo.

(Angevillers is een dorpje vallende onder Agrange, een stadje in noordoost Frankrijk, halverwege Luxemburg en Metz, ten westen van Thionville, circa 300 km van Bergeijk.

In 1821 verschijnt hij weer in zijn geboortedorp. Hij is dan 69 jaar oud, en woont nog steeds in Angevillers. Bij notaris Van Galen verklaart hij in persoon dat hij 275 gulden ontvangen heeft van de pastoor en kerkmeesters.

Rest nog de andere dochter die twee keer getrouwd zou zijn geweest. Dat zou dan Margo moeten zijn, maar Margo is niet ouder geworden dan 11 jaar. Zij is te Bergeijk begraven in mei 1762.

Hendrik Ooms zou ook getrouwd zijn en kinderen hebben nagelaten. Een eerste onderzoek (internet) wijst inderdaad in die richting. maar daarover meer zodra dit onderzoek is afgerond.

Ad Tilborghs

Bronnen:

- Ons Volksleven, 5^e jaargang, 1893, pag. 90, 91
- Bergeijk RA 9 folio 23v en 29v (1759 en 1762)
- Bergeijk RA 67 folio 27v (1799)
- Bergeijk RA 35 folio 128 (1814)
- Bergeijk NA 60 nr. 174 (1817)
- Bergeijk NA 42 nr. 124 (1821)

DE GEZONDHEID VAN DEN ZUIGELING (3)

Uit een gelijknamig artikel¹ in 1914 van Dokter P. Barentsen uit Bergeijk, zo begaan met kindersterfte en de gezondheid van een kind. Uitgegeven door Sobriëta, Dr. Barentsen gebruikte het pseudoniem 'Luctor'

Hoofdstuk III. Nooit zonder dokter of vroedvrouw.

In de laatste weken nemen de ongemakken, als pijn, moeite met wateren enz. dikwijls toe, soms zoo, dat men ten onrechte meent, dat de groote gebeurtenis gaat beginnen. Gaat in zoo'n geval direct te bed. Die valsche pijn, zooals de menschen het gewoonlijk noemen, gaat dan haast

¹ Anet Saal "Late lijkrede voor Piet Barentsen", 2008

altijd over. Meestal komt die van te hard werken, althans harder, dan de toestand toelaat.

Wordt het in het bed niet beter, haalt dan den dokter of de gediplomeerde vroedvrouw. Doet dat vooral en zonder dralen als ge buitengewone dingen merkt, als veel bloedverlies, zware hoofdpijn, braken en dergelijke. Het kan wel eens een onschuldig iets zijn, maar al te dikwijls is het een voorbode van ernstige zaken, die het leven van moeder en kind in gevaar kunnen brengen. In 't allereerste begin zijn dokter en vroedvrouw dikwijls in staat onheil te voorkomen. Wacht ge echter te lang; laat ge u door de baker wijs maken, dat het niets beteekent, dan kan de beste dokter van de wereld er meestal niets meer aan doen. Nooit of te nimmer moogt ge toelaten, dat de baker of buurvrouw u onderzoekt. Zij kunnen niet beoordeelen en zelfs, wanneer ze het konden, zouden zij, wanneer iets niet goed zat, toch niets daaraan kunnen veranderen. Eenig nut heeft het dus heelemaal niet, noch voor u zelf, noch voor uw kind. Voor u zelf is dit onderzoek met die vuile werkhanden, waarmee de buurvrouw of baker pas op stal heeft gewerkt en die in geen geval zoo schoon te krijgen zijn, als noodzakelijk is, een groot gevaar. De koorts en in het kraambd, die daarvan het gevolg kunnen zijn, kunnen u het leven kosten.

Haalt altijd den dokter of vroedvrouw en in tijds. Bij iedere bevalling kan er onverwachts iets bijzonders plaats hebben, waar alleen een gestuuderde raad mee weet.

Overkomt u dat, terwijl alleen de baker bij de hand is, dan is het haast je, rep je om den dokter, die dan vaak te laat komt, om te redden, wat te redden valt. Dan wordt ach en wee geroepen, dan wordt er gezamerd: Wie had dat kunnen denken, die baker heeft al zooveel bevalingen mee gemaakt, ze was anders altijd zoo bij de hand. Maar ieder mensch met een beetje verstand moet weten dat het zien alleen van honderden bevallingen iemand geen dokter of vroedvrouw maakt, net zoo min als iemand een goede boer wordt, alleen omdat hij dikwijls heeft zien ploegen en zaaien. Daarvoor is noodig, ik heb het al meer gezegd: de kennis van 't vak.

Over de historie van het klooster op Bergeijk-'t Hof - deel 6.

Wim van Dooremolen

Nadat we de vorige keer het verhaal van de Ursulinen in Bergeijk hebben afgerond vervolgen we nu de kloosterhistorie met

De komst van de Paters Assumptionisten ²

Tezelfder tijd dat de zusters Ursulinen dachten aan opheffing van hun klooster te Bergeijk, zochten de paters Assumptionisten een onderkomen voor hun Nederlandse novicen. Bij een bezoek van pater Wiro van den Dungen (de vicaris die met het zoeken belast was) aan de bisschop van Den Bosch met de vraag of er niet ergens in zijn bisdom een onderdak te vinden was, vroeg de bisschop of hij al bij de provinciaal-overste van de Ursulinen was geweest. Hij meende te weten, dat de zusters plannen hadden om **het klooster in Bergeijk** van de hand te doen ondanks dat er nog zo pas een mooie nieuwe kapel was gebouwd. Dus ging pater Wiro naar de provinciaal-overste om overleg te plegen. De zaken vlotten goed en na overleg keurde de Generaal der Assumptionisten de plannen goed. De koopacte werd getekend voor een goede prijs, inclusief overname van heel het meubilair van de kapel

² met dank aan Jef Theuws, Kempener Koerier januari 1981

Op 3 april 1939 kwamen de eerste Assumptionisten in Bergeijk aan bij hun klooster. Het waren pater Eusebius Knoppert, broeder Paulus Tuk en broeder Matheus van Thienen. In afwachting dat de zusters Ursulinen zouden vertrekken werd hun verblijfplaats de boerderij.

De zusters Ursulinen vertrokken (*'op de boerderij niets achtergelaten dan de koeien en de muizen'*) en de zusters Oblaten kwamen met de paters naar Bergeijk. Over die zusters gaan we het later nog eens hebben.

16 augustus 1939 begint het noviciaat 'te draaien. Pater Domitien Meuwissen als novicenmeester en overste.

Intussen had men ook besloten de 3de jaars filosofen in Bergeijk onder brengen, zodat begin oktober de communiteit reeds 59 leden telde. Een zware opgave voor de leiding. De econoom had het bijzonder moeilijk. Een lege kas, lege provisiekamers en lege magen. De boerderij, de boomgaard, de tuin en de akkers waren de enige hoop. De kronieken vermeldden de grote verdiensten van Jan Biemans in die tijd.

Het was een harde, bijna ondraaglijke tijd. Zo vermeldt een notitieboekje: 40 personen zondag, braadworst à 2,80 ofwel fl 0,07 per man.

Het klooster in de oorlog

Pater Sylvester

De inval van de Duitsers ging niet zonder meer aan het klooster voorbij. Inkwartiering van Duitse kavallerie. Dit was slechts een begin. Het voortrollend oorlogsgeweld zou een totale verandering in het klooster teweeg brengen. Het theologicum van de Assumptionisten in Leuven werd in brand geschoten en totaal verwoest. Alle Nederlandse theologie- en filosofie-studenten moesten naar Bergeijk vertrekken. Met een slag was het klooster in plaats van noviciaat studiehuis geworden.

Alles wat het scholastikaat betrof moest van de grond af worden opgebouwd, omdat bij de brand in Leuven alles was verloren gegaan. Geen boeken, geen bibliotheek, geen aangepaste lokalen enz. Toch begon op 4 oktober het nieuwe schooljaar met 40 á 50 theologanten en een 30-tal filosofen. Nu verscheen ook de alom bekende **pater Sylvester** op het toneel. Er zullen weinig huizen in Bergeijk geweest zijn in die tijd waar de deur niet voor hem open ging. Koste wat wil: er moest eten zijn !!²

Maar de opleidingen gingen door in het klooster St. Augustinus. De foto toont de wijding van een 12-tal Assumptionisten in de kloosterkapel. Dat was in 1943.

Op de binnenplaats werd de eerste zegen geven. De handen worden gezalfd en dichtgebonden als onderdeel van de wijding. Daarna werden ze uit elkaar gehaald; de bisschop sprak er wat zegeningen over uit en dan kon de eerste zegen gegeven worden aan de familie.

De gewijde Assumptionisten geven hun eerste zegen.

Het klooster kampte met dezelfde moeilijkheden als de buitenwereld, maar eenzelfde lot te moeten dragen brengt de mensen bij elkaar en ook klooster en bevolking vonden elkaar in die moeilijke dagen; de relatie tussen beide groepen groeide.

Dat ook de Duitsers een goede relatie tussen de Bergeijkse bevolking en het klooster vermoedden bleek op die beruchte 23^e mei 1944 toen de kom van de gemeente omsingeld werd door de SS uit Eindhoven en de Wehrmacht uit Leopoldsburg, bijna 1000 man sterk, met de bedoeling alle onderduikers ineens te pakken. De Ortscommandant uit Eindhoven, Weber, had opdracht gegeven speciaal het klooster uit te kammen, omdat daar joodse en andere onderduikers verborgen gehouden zouden worden. Door een afgeluisterde telefoon op het postkantoor waren de paters op de hoogte gebracht en niemand werd gevonden. Herr Weber zelf controleerde alle persoonsbewijzen van paters, fraters en broeders. En toch waren er onderduikers en radio's.²

De bevrijding werd met vreugde begroet maar kreeg een domper door een enorme ontploffing tegenover het klooster, waarbij helaas slachtoffers vielen (3 volwassenen en 2 kinderen op die 13e november 1944).

Het einde van de oorlog op 5 mei 1945 was een reden om haastig een optocht in elkaar te zetten. De volgende dag trokken paters en fraters en de bevolking uitgelaten door het dorp. In het Patersbos werd een bevrijdingsboom geplant (een eik te Bergeik).

Hervorming

Men streefde naar een eigen levensstijl in overeenstemming met de volksaard. Niet alleen dat dit de bewoners van het klooster zelf ten goede kwam, maar had ook een grotere relatie met de Bergeijkse bevolking tot gevolg.

Een eerste uiting hiervan was de oprichting van de 'Sangertjes van de Eyclkelbergh', onder de bekwame leiding van pater Wladimir Smulders.

Dit gebeurde tijdens het schooljaar 1947 / 1948. Met de steun van pastoor Goossens en burgemeester Linders, die voor subsidie zorgde, gestoken in keurige uniformen, gaf dit prachtige jongenskoor, gerecruteerd uit de Bergeijkse schooljeugd, uitvoeringen en concerten, vaak met medewerking van het fraterskoor.³

Feestelijkheden

- rond troonsafstand en opvolging
- een tentoonstelling ten bate van de Bergeijkse jongens in Indonesië
- een muziektuin voor de 'Echo der Kempen' bij haar 60-jarig bestaan in het kloosterpark

Het waren allen uitingen van de goede verstandhouding tussen klooster en bevolking. Veel fraters trokken ook in deze tijd als jeugdleiders met de verkenner mee.

³ Zie ook Johan Biemans, *De Sangertjes van den Eyclkelbergh*, Bergeijk 1984

In de vijftiger jaren ging de Kempische gemeenschap meer dan ooit het contact met 't klooster ondervinden. Veel bewoners zullen herinneringen bewaren aan de toneeluitvoeringen en dergelijke in het klooster.

Er waren weekenden voor meisjes van de Mater Amabilisschool en vormingswerk onder de gezinsverzorgsters, onder KAJ en VKAJ e.d.

En de jaren zestig?

Cees van Esch vertelt hoe het was gedurende zijn periode in dat klooster, in 1963.

“Het hier getoonde gebouw links, met rechts het trappenhuis, was het gebouw van de fraters, de studenten.

Onder: het souterrain, aardappelkelder, proviessiekamer, afwasplek.

Daarboven: de keuken waar zuster Ambrosia van de Oblaten de baas was. Verder wat kamertjes. Aan de voorkant voor de paters een eigen recreatiezaal.

Op de 2^e verdieping: de recreatiezaal voor de fraters. In de recreatiezaal een schuifwand, met een deel te gebruiken voor college (twee leslokalen), en het andere met biljart etc. voor koffiepauzes etc.

Als je binnenkwam, beneden waar het souterrain was, dan trof je allereerst broeder Jan met zijn grote witte baard, die daar een kamer had. En links zat dan broeder Tuk de econoom.

Je had dan aan een kant een gang naar de kapel toe, aan de andere kant een viertal gastenkamers. Daarboven de kamers van de paters in twee etages: De Pijp, en op de boventse verdieping, Castel Gondolfo, waar de

overste Pater Gondulphus (*Cees had hem nog meegemaakt in het klein seminarie 'Theresiahuis' , Stapelen te Boxtel, als godsdienstleraar*) zich terug kon trekken.

Later werden daar nog twee kamers bijgemaakt, want ieder jaar kreeg men andere kamers en die het verste waren, priester of het hoogste in rang kreeg het hoger liggend vertrek.

De eerste die binnenkwamen kregen een vertrekje op zolder (De Kwakkelberg genoemd vanwege de losliggende planken). Een vertrekje gecreëerd door schotjes en gordijntjes , vervolgens regelmatig verkassen, doorschuiven naar een beter vertrek.

Al met al was het klooster door de vele verbouwingen een doolhof van gangen; geen eenheid meer.

In die tijd waren er circa 25 paters en 50 studenten(intern).

De studentendag: lessen vanaf 9 uur met onderbreking voor lunch en later voor kapelbezoek. College door de eigen paters Assumptionisten (moraal theologie, dogmatiek, bijbel).

Op donderdag gedeeltelijk vrij en om de andere week de hele dag vrij.

Werkzaamheden, klussen :
tuinwerk, oud-
papier ophalen,

bibliotheekwerk (*de ploeg waar Cees in zat*) en met z'n allen ('n man of 20-30) 's ochtends aardappels pitten.

Maar ontspanning was er ook, zoals de harmonie: Opgericht door Hugo van Tuyl, hier op de foto naast de muzikanten lopend.

Nadat Hugo van Tuyl naar Brazilië vertrokken was heeft broer Caspar van Tuyl het overgenomen. De instrumenten voor die harmonie? Oude zaken van Echo der Kempen en van een harmonie uit Tilburg.

Iemand moest het koor gaan doen en iemand de 15 mans Harmonie. Dat werd Jan Habraken voor het koor, een octet, en Cees van Esch voor de harmonie. Allen traden op op feestavonden en die waren er genoeg. Ook muziek maken met de carnaval, samen met een groep van Charel de Backer, " aldus Cees van Esch.

Cees van Esch als dirigent in sept.1966

Cees, 25 jaren later met zijn koor d'Eyckelbergh uit Bergeijk

In 1964 werd samengegaan met de Augustijnen uit Eindhoven, Lazaristen uit Arcen, Spiritijnen uit Gemert en de Norbertijnen uit Heeswijk, waar-

En in 2013: Cees, nog steeds dirigent in Bergeijk

voor een theologisch instituut gestart werd in voormalig Elias textielfabriek aan de Strijpsestraat in Eindhoven. Daar kregen de fraters college. Maar het heeft daar maar twee jaar bestaan; want toen er een nieuwe universiteit zou komen bij de hogeschool en de sociale academie. Maar uiteindelijk ging de theologiescholing naar Tilburg (UvB).

In 1964 verhuisde Cees naar de nieuwe kamers op de derde verdieping van de linkervleugel. Waarom toen nog aangebouwd werd, gezien de in de gang zijnde teruggang ??

De viering van '25 jaar Paters Assumptionisten in Bergeijk' was een daverend feest zowel voor de inwoners van het klooster als voor die van Ber-

geijk en het werd besloten door de 'Echo der Kempen' en het koor 'De Eyckelbergh'. Het geschenk van de Bergeijkse bevolking, een emmertje met drieduizend harde guldens, een en veertig Belgische francs en één Duitse mark. Goed te gebruiken voor reparatie aan de gebouwen, maar de achteruitgang van het scholasticaat bleek niet te repareren. Hetzelfde beeld als overal. Het getal studenten bleef teruglopen.

Het werd al snel een te groot huis, enorme lasten, een onhaalbare zaak. Na de grote vakantie in 1967 hebben de nog resterende studenten hun studiehuis verlaten.

Er bleven slechts enkele paters over. Dan bood het provinciaat het huis te koop aan. De gemeente Bergeijk werd de nieuwe eigenaar. Het klooster van de paters Assumptionisten had opgehouden te bestaan.

Pater Sylvester, in 1940 als een van de eersten in Bergeijk gekomen, trok als laatste op 4 november 1969, met nog zeven overgebleven paters, de deur voorgoed achter zich dicht. De Assumptionisten gingen naar het klooster in kasteel Stapelen te Boxel.

In 1977 viel de meisjesschool en de rectorwoning onder de slopershamer. In het jaar 1980, het jaar waarin het 100-jarig bestaan van het klooster gevierd had kunnen worden, viel het raadsbesluit tot afbraak.

Nu rest ons nog een kloosterpark, het patersbos met de voormalige kerkhofkapel⁴ als prieel en een kapel voor 'Maria in het Bos'⁵. Het zijn de laatste getuigenissen van een luisterrijk verleden!

Oh, ja, de kloostervijver: die ligt er ook nog, verstopt onder het gras.

Wim van Dooremolen

⁴ Zie Keersopper 2

⁵ Zie Keersopper 18

Schatgraven onder de Meester Pankenstraat

Piet Aarts

In opdracht van de gemeente Bergeijk wordt de openbare ruimte ter

hoogte van de Mr. Pankenstraat heringericht.

Aangezien een groot deel van het tracé door de oude kern van Bergeijk loopt, heeft de gemeente besloten dat de werkzaamheden dieper dan 30-50 cm onder het maaiveld archeologisch begeleid moeten worden. Die archeologische begeleiding vindt plaats door SRE Milieudienst die in gedeeltes het traject vrijgeeft voor reconstructie. Tot op dit ogenblik zijn vier rapportages over gedeeltes van het tracé gepubliceerd. De archeologische bevindingen uit die rapportages over de vier gedeeltes hebben wij hieronder samengevat genummerd 1 t/m 4. Zie de bovenstaande kaart en de luchtfoto op pag 21.

1. Op 6 en 7 november 2012 zijn de werkzaamheden in de Kerkstraat archeologisch begeleid. Daarbij is bovenop de natuurlijke ondergrond (C-horizont) een oude akkerlaag uit de 18de eeuw met daaronder restanten van ploegsporen aangetroffen. Daarnaast zijn sporen van een palenrij te zien, die wordt geïnterpreteerd als erfafscheiding. De datering van deze erfafscheiding ligt waarschijnlijk eveneens in de 18de eeuw.

2. In de periode 19 t/m 21 november 2012 is het deel van de Mr. Pankenstraat tussen de Burgemeester Schaepmanstraat en de Buchtdwarsstraat archeologisch onderzocht.

De natuurlijke ondergrond (C-horizont) heeft verschillende archeologische sporen opgeleverd. Het aangelegde vlak vertoont een afwisseling van 18de -19de eeuwse sporen en recente ingravingen. In het vlak is een karrenspoor zichtbaar van een oudere weg met daarlangs een bomenhaag. Daarnaast zijn ook enkele grote kuilen en een paar paalkuilen aangetroffen. De kuilen en paalkuilen zijn tot wel 80 cm diep en dateren waarschijnlijk uit de 17de eeuw.

3. In de periode 4 t/m 6 december 2012 is het deel van de Mr. Pankenstraat tussen de Burgemeester Schaepmanstraat en het BP tankstation ten westen ervan archeologisch onderzocht.

Daarbij zijn in de natuurlijke ondergrond (C-horizont) verschillende archeologische sporen aangetroffen. Het gaat om kuilen uit de Nieuwe Tijd. Daarnaast is ter hoogte van de huisnummers 16-18 een brede sloot zichtbaar. Waarschijnlijk is het de Hofloop, een kleine nevenloop van de Keersop.

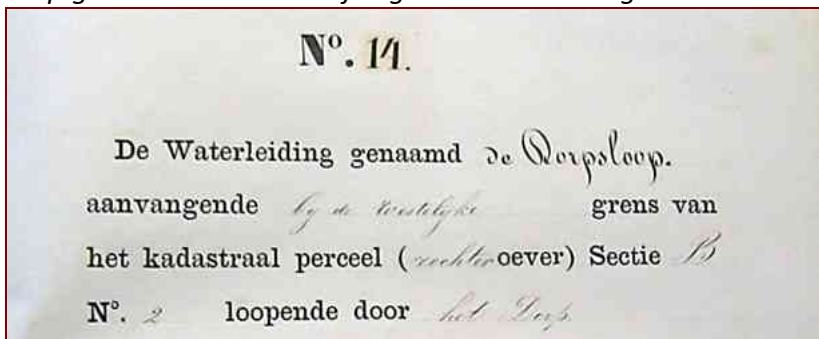
4. In de periode 10-14 januari 2013 is het deel van de Mr. Pankenstraat tussen het BP tankstation en de Riethovensedijk archeologisch onderzocht.

In dit deel van het tracé zijn karrensporen aangetroffen van de (voorloper van de) Mr. Pankenstraat.

Hofloop – Dorpsloop?

Op grond van het Reglement op de Waterleidingen in Noord-Brabant uit 1875 zijn door de gemeente op 28 juli 1881 de waterlopen beschreven, door Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant 10 juli 1882 vastgesteld en in een kadastraal register vastgelegd. De Hofloop wordt in dat register de Dorpsloop genoemd. De beschrijving leert ons het volgende:

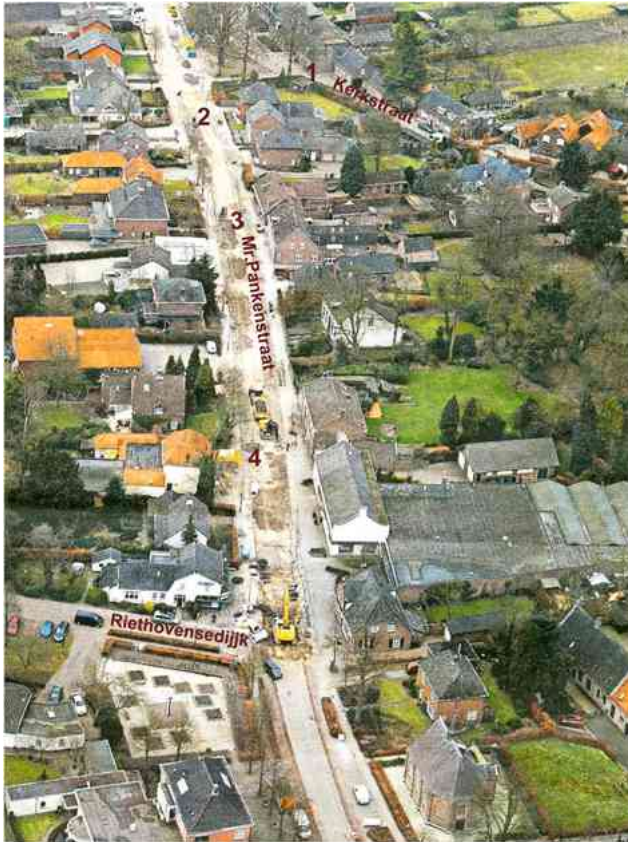
'De Waterleiding genaamd de Dorpsloop aanvangende bij de Westelijke grens van het kadastraal perceel (rechteroever) Sectie B no. 2 loopende door het Dorp en uitmondende in de loop no. 16 bij de Zuidelijke grens van het kadastraal perceel (linker oever) Sectie B no. 738, langs den rechteroever gemeten, lang 1768 M.'

Ter hoogte van perceel B1344 waar J. Lommelaars in 1882 aansprakelijk is voor een "Potbuisduiker" van 6 m lengte, liep de Dorpsloop onder de huidige Meester Pankenstraat door. (Dit is ter hoogte van huize De Keizer, nu van dokter Niers; red.)

Het register vermeldt als bijzonderheid daarover een "Steenenduiker in den weg, wijdte in den dag 0,30; lengte in de richting van de as der waterleiding 7,80; hoogte van de kant of boord der waterleiding 0,90; hoogte van de onderkant des bovenbouws boven de vloer of bodem 0,30; eigenaar of onderhoudsplichtige: Provincie Noordbrabant".

De hierboven genoemde loop no. 16, waarin de Dorpsloop uitmondde, wordt beschreven als de "Eikereindsche Loop", die op zijn beurt het water afvoerde naar de Keersop.

P. Aarts, 10 februari 2013

De Meester Pankenstraat- E.D. 4 maart 2013

Sporen uit het verleden

ISSN: 2213-820X